

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

Cap. 1. Eius ortus & character.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

DE
EPIDICTICA
 ORATIONE.

LIBER DECIMVS.

Eius ortus, & character.

CAPVT PRIMVM.

*Demonstrati
 generis
 eius.*

R

OSTEAQVAM de præcep-
 tis orationis fufius dictum
 est in genere, fupereft vt sin-
 gulas orationum fpecies, quæ
 magnam habent in tractatio-
 ne difsimilitudinem, eodem
 quo cœpimus ordinis, & rationis filo perfe-
 quamur. Occurrit ftatim in limine fub ridens
Epidictica (fic enim vocatur) eloquentia, quæ
 vt plurimum habet floris, & gratiæ, fic aures,
 & animos fuauis quadam delectatione perfun-
 dit. Natum eft hoc orationis genus, fi præfer-
 tim non inchoata, & rudis, fed cumulata eiu-
 dem ratio fpectetur, adulta, & iam prope cor-
 roborata eloquentia. Nam vt anima primum
 quidem rudia expedituit periculorum metus,
 ad proprii capitis defenfionem, quæ deinde
 varijs expolire rationibus, ac ornamenti ars
 hominum commenta eft. Sic eloquentiam
 concionum, iudiciorumque, quibus res ciui-
 les adminiftrantur, neceffitas primum effu-
 dit, vltus deinde aliquis, quanquam nondum
 illam grandem, & fpeciofam corroborauit.

Mox cum docti homines oratoricæ facul-
 tatis rationem acrius perpendere cœperunt,
 & à litigioso rabularum clamore, turbulen-
 tifque concionum fluctibus, paulatim ad fa-

pietæ condimēta, honeftamque delectatio-
 nem traducere: Emerfit quædam dicendi ra-
 tio, quæ licet foro, & negotiofis hominibus
 effer inuifa, apud eruditas tamen, & vacuas
 aures, mirum quoddam haberet aucupium
 blandiffimæ maiestatis. Talis eft Platonis, &
 Ifocratis eloquentia, grauiffima quæque præ-
 cepta fapientiæ, & virtutis amabili flore ora-
 tionis complexa, quo nihil ad egregias men-
 tes oblectandas arbitror potentius.

Quæ fpecies poftquam mitiori literato-
 rum feculo per placere cœpit, multos habuit
 feftatores, qui hac Platonis verecunda maie-
 ftate, hauquaquam contenti, totas orationes
 hilarius, & liberius, ad aurium delicias varijs
 expolitionibus diftinxerunt: Hos fophiftas
 nondum odiofo, fed honefto nomine, vel etiã
 λογιστῶν appellabant, de quorum ortu,
 & characterē, hæc in Oratore fcribit Cice-
 ro.

Sed quoniam plura funt orationum genera,
 eaque diuerfa, neque in vnã formã ca-
 dunt omnia, laudationum, fcriptionum, & hi-
 ftoriarum, & talium fuafionum, qualem Ho- Cic de Epi-
 crates fecit Panegyricum, multique alij, qui dictico gene-
 funt nominati fophiftæ, reliquarumque rerum re iudicij.
 formã, quæ ab funt à forenfi contentione,
 ciui-

Demonstrativum genus quale esse debeat.

ciusque totius generis, quod Græcè τὸ δεικτικόν, nominatur, quod quasi ad inspicendum, delectationis causa comparatum est, non complectar hoc tempore, non quo negligenda sit: Est enim illa quasi nutrix eius oratoris, quæ informare volumus, & de quo molimur aliquid exquisitius habere. Ab hac, & verborum copia alitur, & eorum constructio, & numerus liberiore quadam fruatur licentia. Datur etiam venia concinnitati sententiarum: Et arguti, certique, & circumscripti verborum ambitus conceduntur, de industriaque non ex insidijs, sed aperte, ac palam elaboratur, ut verba, verbis quasi demensa, & paria respondeant, ut crebro conferantur, pugnantia, compaenturque contraria: ut pariter extrema reminentur, eundemque referant in cadendo sonum: Quæ in veritate caussarum, & rarius multo facimus, & certe occultius.

Thrasymachus. Theodorus Byzantius.

In Panathenæico autem Isocrates, ea se studiosè confecta tum saterur, non enim ad iudiciorum certamen, sed ad voluptatem aurium scripserat. Hæc tractasse Thrasymachum Chalcedonium primum, & Leontinum ferunt Gorgiam: Theodorum inde Bizantium, multosque alios, quos Λογολιδάδης appellat in Phædro Socrates: Quorum satis arguta multa, sed ut modo, primumque nascencia minuta, & versiculorum similia quadam, nimumque depicta. Idem paucis quale totum sit, id genus describit numero 42.

Synæsius in Dione.

Dulce igitur orationis genus, solutum, & effluens, sententijs argutum, verbis sonans est in illo Epidictico genere, quod diximus proprium Sophistarum, pompæ, quam pugæ aptius, gymnasijs, & palæstræ dicarum: Spre-tum, & pulsum foro ἡ τὰς ἀγορὰς ὡς οὐκ ἐστὶν ἡ ἀγορὰ τὰς ἀγορὰς ἐστὶν ἡ ἀγορὰ, inquit Synæsius.

Magnus virgor Epidicticus sub imperatoribus.

Hæc eloquentia primum inter scholarum umbras educata, postea in publicis Athenæis, & theatris, frequentissimo plausu excepta, latè persultavit, cum eam Imperatores blandius alerent, & doctissimorum hominum ingenia frequentibus præmijs, & honoribus extimularent.

In scholis autem prima adolescentium tyrociniâ tenuerunt epistolarum munditiâ, enucleata, propria, signata: narrationes, descriptiones, Ethopeiâ: In stricta verò oratione Eclogarum rusticitas amœnis quibusdam verborum violis intermicans, & elegiarum

viror in molli petulantia lasciuens: Deinde iucunditates lyricorum, urbana iamborum amaritudines, aculeatique lusus, exitusque epigrammatum floruerunt.

Mox ad declamationes ventum est, quibus inter scholarum umbracula iustus certaminibus proluderetur.

De declamatione contra Montanum.

CAPVT II.

Epidicticæ illius perfectioris, & cætarorum quoque generum semper principium fuit umbraculis inter priuatos parietes excitatio, quam non immeritò iuuentuti commendant grauissimi dicendi præceptores.

Sed tamen Montanus Vortienus, Orator & lōga iam exercitatione corroboratum morem, graui sanè oratione inuehitur apud Senecam: cuius hic rationes, quo liquidius referentur, ascribam.

Qui declamationem parat, scribit, non ut vincat, sed ut placeat. Omnia itaque lenocinia ita conquirunt, argumentationes, quia moleste sunt, & minimum habent floris, relinquunt sententijs, explicationibusque audientes delinire cœpturus est, cupit enim se approbare, non causam.

Sequitur autem hoc vsque in forum declamatoris vitium, ut [necessaria] deferant, dum speciosa sèctantur, Accedit illud, quod aduersarios quamuis fatuos fingunt, respondent illis, & quæ volunt, & cum volunt.

Præterea nihil est, quod errorem aliquo damno castiget: stulticia eorum gratuita est. Vix itaque in foro futurus periculofus stupor discuti potest: qui creuit dum tutus est.

Quid quod laudationibus crebris sustinentur, & memoria illorum afflueuit certis intervallis quiescere? Cum ventum est in forum, & desijt illos ad omnem gestum plausus excipere, aut deficiunt, aut laborant.

Adijce nunc, quod ab alijs nullius interuentu excutitur. Nemo gidet, nemo ex industria obloquitur, familiares sunt omnium vultus, in foro, ut nihil aliud ipsam, illos forum turbat.

Hoc quod vulgo narratur an verum sit, tu melius potes scire. Declamatoriæ virtutis Latronem Porcium vnicum exemplum cum pro reo in Hispania Rustico Porcio pro-pinguo

Vortieni de declamationibus iudicium.

De declamationum agendi ratione, variata, & miseratur, & Synæsius p. 15, in Dione

Stulticia gratia periculosa.